

Új kiadás – A prédikátor könyve

Az 1975-ben megjelent és 1990-ben revideált protestáns új fordítású Biblia legújabb revíziójának próbakiadását tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A Magyar Bibliatársulat 2006-ban kezdett hozzá a revízió előkészítéséhez, az észrevételek gyűjtéséhez. Munkánk most jutott el arra a pontra, hogy az egyházi bibliaolvasó közvélemény elé tárhatjuk a Szöveggondozó Bizottság revíziós munkájának gyümölcseit, köztük A prédikátor könyvét.

A bibliai szöveg gondozása során a következő revíziós alapelvekhez igyekeztünk tartani magukat: 1. Figyelembe vettük és értékeltük az 1990 és 2008 között beérkezett észrevételeket és javaslatokat. 2. Meg kívántuk őrizni az új fordítású Biblia alapvető szövegkritikai és fordítási döntéseit (a formális és a dinamikus ekvivalencia kiegyensúlyozott alkalmazása), a bibliai szöveg tagolását és az emelkedett, mai beszélt köznyelvi szintet. Ezeken a területeken csak akkor változtattunk az új fordítás szövegén, ha azt a mai írásértelmezési és fordításelméleti konszenzus megkövetelte. 3. Javítottuk a felismert nyomdahibákat, fordítási tévedéseket és archaikus (a mai beszélt nyelvben már nem használatos) kifejezéseket. 4. Igyekeztünk javítani a fordítás egységességén, következetességén. 5. Törekedtünk a „jó magyarságú” nyelvi megoldásokra, valamint arra, hogy az új bibliai szöveg felolvasva („szószéki használat”) is jól hangozzék. Legfőképpen pedig azt reméljük, hogy a revíziós munka eredményeként Isten igéje még inkább érthetően és tisztábban szólalhat meg magyar nyelven.

A most kézben tartott szöveget a Magyar Bibliatársulat tagegyházainak hivatalos honlapjain, pdf formátumban jelentetjük meg.

Köszönjük az eddig kapott észrevételeket, és arra szeretnénk kérni mindenkit, hogy a revideált szöveggel kapcsolatos véleményével bátran keressen meg bennünket az info@bibliatarsulat.hu e-mail címen vagy levélben a 1113 Budapest, Bocskai út 35. postacímen.

Magyar Bibliatársulat

A PRÉDIKÁTOR KÖNYVE

Nincs semmi új a nap alatt

1¹A Prédikátornak, Dávid fiának, Jeruzsálem királyának beszédei:

²Igen nagy hiábavalóság
– mondja a Prédikátor –,
igen nagy hiábavalóság!
Minden hiábavalóság!

³Mi haszna van az embernek
minden fáradozásából,
ha fáradozik a nap alatt?

⁴Nemzedékek jönnek,
nemzedékek mennek,
de a föld örökké ugyanaz marad.

⁵Fölkel a nap, és lemegy a nap,
siet vissza arra a helyre,
ahol majd újból fölkel.

⁶A szél fúj délre,
majd északnak fordul,
körbefordul a szél járása,
és visszatér oda, ahonnan elindult.

⁷Minden folyó a tengerbe ömlik,
és a tenger mégsem telik meg,
pedig ugyanoda folynak a folyók,
újra meg újra oda folynak.

⁸Minden dolog fárasztó,
el sem tudja mondani az ember.
Szemünk nem győz eleget nézni,
fülünk nem tud eleget hallani.

⁹Ami volt, ugyanaz lesz majd,
és ami történt, ugyanaz fog történni,
mert nincs semmi új a nap alatt.

¹⁰Ha van is olyan dolog,
amiről azt mondják, hogy új,
az is megvolt már régen,
megvolt már jóval előttünk.

¹¹Nem emlékszünk az elmúltakra,
de ami ezután következik,
arra sem fognak emlékezni,
akik majd azután lesznek.

A Prédikátor tapasztalatai

¹²Én, a Prédikátor, Izráel királya voltam Jeruzsálemben, ¹³és rászántam magam arra, hogy megvizsgáljak és bölcsen kikutassak mindent, ami az ég alatt történik. Rossz foglalkozás ez; azért adta Isten az embereknek, hogy bajlódjanak vele. ¹⁴Láttam, hogy mindaz, amit véghezvisznek a nap alatt, csak hiábavalóság és hasztalan erőlködés. ¹⁵Ami görbe, azt nem lehet kiegyenesíteni, és ami nincs, azt nem lehet számba venni.

¹⁶Így gondolkodtam magamban: Én sokkal nagyobb bölcsességre tettem szert, mint azok, akik elődeim voltak Jeruzsálemben; sok bölcsességet és ismeretet szereztem. ¹⁷Amikor

azonban rászántam magam, hogy megismerjem a bölcsességet, megismertem az esztelenséget és oktalanságot is. Megtudtam, hogy ez is hasztalan erőlködés. ¹⁸Mert ahol sok a bölcsesség, sok a bosszúság is; és aki gyarapítja az ismeretet, gyarapítja a szenvedést is.

A gazdagság és az élvezetek hiábavalók

2¹Ezt gondoltam magamban: Megpróbálom, milyen az öröm, és élvezem a jót! De kitűnt, hogy ez is hiábavalóság. ²A nevetésre azt kellett mondanom, hogy esztelenség, az örömrre pedig azt, hogy mit sem ér. ³Majd azt gondoltam ki, hogy borral vidítom magam, de csak úgy, hogy eszemet a bölcsesség vezesse. Oktalan dolgokhoz fogok, hogy meglássam: jó-e az az embereknek, amit véghezvisznek az ég alatt egész életük során. ⁴Nagyszerű dolgokat alkottam: házakat építettem, szőlőket ültettem, ⁵kerteket és ligeteket létesítettem, és beültettem azokat mindenféle gyümölcsfával. ⁶Csináltattam víztárolókat, hogy öntözni lehessen belőlük az erdőben sarjadó fákat. ⁷Szereztem szolgálókat és szolgálóleányokat, de házamnál született szolgálaim is voltak. Marhacsordám és juhnyájam is több volt, mint mindazoknak, akik elődeim voltak Jeruzsálemben. ⁸Gyűjtöttem ezüstöt és aranyat is: királyok és tartományok kincsét. Szereztem énekeseket, énekesnőket és ami a férfiakat gyönyörködteti: szép nőket. ⁹Naggyá lettem, és felülmúltam mindazokat, akik elődeim voltak Jeruzsálemben. De megmaradt a bölcsességem is. ¹⁰Nem tagadtam meg magamtól semmit, amit megkívánt a szemem. Nem vontam meg szívemtől semmi örömet, hanem szívből örültem mindannak, amit fáradsággal szereztem, hiszen ez volt a hasznom minden fáradozásomból. ¹¹De amikor szemügyre vettem minden művemet, amit kezemmel alkottam, és fáradozásomat, ahogyan fáradozva dolgoztam, kitűnt, hogy mindaz hiábavalóság és hasztalan erőlködés; nincs semmi haszna a nap alatt.

Értelmetlen a sok fáradozás

¹²Azután arra törekedtem, hogy meglássam: mit ér a bölcsesség meg az esztelenség és az oktalanság, és hogy mit tesz az az ember, aki a király után következik. Csak azt, amit azelőtt is tett. ¹³Úgy láttam, hogy hasznosabb a bölcsesség az oktalanságnál, ahogyan hasznosabb a világosság a sötétségnél. ¹⁴A bölcs ember nyitott szemmel jár, a bolond pedig sötétben botorkál. De arra is rájöttem, hogy ugyanaz lesz a sorsa mindegyiküknek. ¹⁵Azért ezt gondoltam magamban: Ha az én sorsom is az lesz, ami a bolondé, akkor mit ér az, hogy én bölcsőbb vagyok? És ezt mondtam magamban: Ez is hiábavalóság! ¹⁶Bizony a bölcs emberre sem emlékeznek örökké, meg a bolondra sem. Mert mindaz, ami megtörtént, feledésbe megy az eljövendő időben, és a bölcs is meghal, meg a bolond is. ¹⁷Meggyűlöltem az életet, mert rossznak tartottam azokat a dolgokat, amiket véghezvisznek a nap alatt: hiszen minden hiábavalóság és hasztalan erőlködés.

¹⁸Meggyűlöltem mindazt, amit fáradsággal szereztem, míg fáradoztam a nap alatt, mert más emberre kell hagynom, aki utánam következik. ¹⁹Ki tudja, hogy bölcs lesz-e, vagy ostoba? És mégis rendelkezni fog mindazzal, amit fáradsággal szereztem, míg bölcsen fáradoztam a nap alatt. Ez is hiábavalóság! ²⁰Odáig jutottam, hogy már kétségbeestem minden szerzeményem miatt, amiért fáradoztam a nap alatt. ²¹Mert van olyan ember, aki bölcsességgel, tudással és rátermettséggel fáradozott, és olyan emberre kell hagynia vagyonát, aki nem dolgozott érte. Ez is hiábavalóság és nagyon rossz dolog. ²²Mert mi jut az embernek mindabból, amit fáradsággal és teljes odaadással szerzett a nap alatt, ²³hiszen mindennap fájdalom és bosszúság gyötri, és még éjjel sincs nyugta szívének?! Ez is hiábavalóság!

²⁴Nincs hát jobb dolog, mint ha az ember eszik, iszik, és jól él fáradságos munkájából. De beláttam, hogy Isten kezéből jön ez is. ²⁵Mert ugyan ki ehetik, és ki lehet vígan nélküle?

²⁶Mert annak az embernek, akit ő jónak talál, bölcsességet, tudást és örömet ad. A bűnöst pedig azzal veri meg, hogy gyűjtsön és halmozzon, azután annak hagyja, akit Isten jónak talál. Ez is hiábavalóság és hasztalan erőlködés.

Mindennek megvan a maga ideje

3¹Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt.

²Megvan az ideje a születésnek,
és megvan az ideje a meghalásnak.

Megvan az ideje az ültetésnek,
és megvan az ideje az ültetvény kitépésének.

³Megvan az ideje az ölésnek,
és megvan az ideje a gyógyításnak.

Megvan az ideje a rombolásnak,
és megvan az ideje az építésnek.

⁴Megvan az ideje a sírásnak,
és megvan az ideje a nevetésnek.

Megvan az ideje a gyásznak,
és megvan az ideje a táncnak.

⁵Megvan az ideje a kövek szétszórásának,
és megvan az ideje a kövek összerakásának.

Megvan az ideje az ölelésnek,
és megvan az ideje az öleléstől való tartózkodásnak.

⁶Megvan az ideje a megkeresésnek,
és megvan az ideje az elvesztésnek.

Megvan az ideje a megőrzésnek,
és megvan az ideje az eldobásnak.

⁷Megvan az ideje az eltépésnek,
és megvan az ideje a megvarrásnak.

Megvan az ideje a hallgatásnak,
és megvan az ideje a beszédnek.

⁸Megvan az ideje a szeretetnek,
és megvan az ideje a gyűlöletnek.

Megvan az ideje a háborúnak,
és megvan az ideje a békének.

Örvendezz Isten ajándékainak!

⁹Mi haszna van a munkásnak abból, amiért fáradozik? ¹⁰Láttam azokat a bajokat, amelyeket Isten azért adott az embereknek, hogy bajlódjanak velük. ¹¹Szépen megalkotott mindent a maga idejében, az örökkévalóságot is az emberi értelem elé tárta, de az ember mégsem tudja felfogni Isten alkotásait elejétől a végéig, amelyeket megalkotott. ¹²Rájöttem, hogy nincs jobb dolog, mint ha örül az ember, és a maga javára törekszik egész életében. ¹³De az is Isten ajándéka, hogy az ember eszik, iszik, és jól él fáradságos munkájából. ¹⁴Rájöttem, hogy mindaz, amit Isten tesz, örökké megmarad; nincs ahhoz hozzátenni való, és nincs belőle elvenni való. Azért rendezte Isten így, hogy féljék őt. ¹⁵Ami volt, régóta megvan, és ami lesz, már régen megvolt; és az Isten előkeríti azt, ami tovatűnt.

¹⁶Még azt is láttam a nap alatt, hogy a törvény helyén törvénytelenység van, az igazság helyén pedig gonoszság. ¹⁷De arra gondoltam, hogy az igazat is, a bűnöst is megítéli az Isten, mert minden dolognak eljön az ideje, és ő ügyel minden cselekedetre. ¹⁸Úgy gondoltam, hogy az embereket ilyen módon próbálja meg Isten. Így tűnik ki, hogy ők magukban véve hasonlóak az állatokhoz. ¹⁹Az emberek sorsa olyan, mint az állatoké, egyforma a sorsuk: ahogyan meghal az egyik, ugyanúgy meghal a másik is, és ugyanolyan lélek van mindegyikben, nem különb az ember az állatnál. Bizony minden hiábavalóság! ²⁰Mindegyik egy helyre kerül, mindegyik porból lesz, és újból porrá lesz mindegyik. ²¹Ki tudja, hogy fölszáll-e az emberek

lelke a magasba, és leszáll-e az állatok lelke a föld alá? ²²Beláttam tehát, hogy nincs jobb, mint ha örül az ember a munkájának, mert ez jutott neki. Senki sem hozhatja őt vissza, hogy lássa, mi történik utána.

Az elnyomás és az önzés sok bajt okoz

4¹Láttam azt is, hogy milyen sok elnyomás történik a nap alatt. Láttam az elnyomottak könnyeit, akiknek nincs vigasztalójuk. Elnyomóik erőszakosan bánnak velük, és nincs vigasztalójuk. ²Ezért boldogabbaknak tartom a halottakat, akik már régen meghaltak, az élőknél, akik még életben vannak. ³De mindkettőjüknél jobb annak, aki meg sem született, mert nem látja azokat a gonosz dolgokat, amelyeket elkövetnek a nap alatt.

⁴És láttam, hogy minden fáradozást és sikeres munkát az emberek kölcsönös irigysége kíséri. Ez is hiábavalóság és hasztalan erőlködés! ⁵Az ostoba karba teszi a kezét, és tönkreteszi önmagát. ⁶Jobb egy marokra valót szerezni nyugodtan, mint két marokra valót hajszoltan és hasztalan erőlködéssel.

A társtalanság szomorú sors

⁷Láttam a nap alatt ilyen hiábavalóságot is: ⁸Van egyedülálló ember, akinek nincs senkije, sem fia, sem testvére, még sincs vége fáradozásának; nem elégszik meg a gazdagsággal, és nem mondaná: Ugyan kiért fáradozom, és kiért vonom meg magamtól a jót? Ez is hiábavalóság és elhibázott dolog.

⁹Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van. ¹⁰Mert ha elesnek, föl tudják segíteni egymást. De jaj az egyedülállónak, mert ha elesik, nem emeli föl senki.

¹¹Éppígy, ha ketten fekszenek egymás mellett, megmelegszenek; de aki egyedül van, hogyan melegedhetne meg? ¹²Ha az egyiket megtámadják, ketten állnak ellent. A hármas fonál nem szakad el egyhamar.

A népszerűség is mulandó

¹³Többet ér a szegény, de bölcs gyermek a vén, de ostoba királynál, aki nem ismeri el, hogy figyelmeztetésre szorul. ¹⁴Amaz a fogházból is kikerül, és király lesz, még ha szegénynek született is emennek az uralkodása idején. ¹⁵Láttam, hogy aki csak él, és jár-ke a nap alatt, a másikkal, a gyermekkel tart, aki amannak a helyébe lép. ¹⁶Határtalanul nagy az a nép, amelynek élére kerül. De az utána következők már nem örülnek neki. Mert ez is hiábavalóság és hasztalan erőlködés.

Ne tégy fogadalmat meggondolatlanul!

¹⁷Megfontoltan járj, amikor Isten házába mégy! Többet ér, ha hallgatva járulsz oda, mint ha áldozol az ostobák módjára, akik nem tudják, hogy rosszat tesznek!

5¹Ne beszélj elhamarkodottan, ne hirtelenkedd el az Isten előtt kimondott szavadat, mert Isten a mennyben van, te pedig a földön, ezért kevés beszédű légy! ²Mert ahogyan a sok munka álommal jár, úgy a sok beszéd ostoba fecsegéssel. ³Ha fogadalmat teszel Istennek, ne halogasd teljesítését, mert nem telik neki kedve az ostobákban. Teljesítsd, amit megfogadtál! ⁴Jobb, ha nem teszel fogadalmat, mint ha fogadalmat teszel, és nem teljesíted. ⁵Ne engedj, hogy beszéded vétekbe ejtsen téged, és ne mondd az Isten követének, hogy az csak tévedés volt. Miért háborodjék föl Isten szavadon, és miért tegye tönkre kezed alkotásait? ⁶Bizony a sok álommal és a sok beszéddel együtt jár a hiábavalóság. Ezért féld az Istent!

⁷Ha a szegénynek az elnyomását, a jog és az igazság megrövidítését látod az országban, ne csodálkozz el a dolgon; mert a magas rangúra vigyáz a magasabb rangú, rájuk pedig a még magasabb rangúak. ⁸Az országra nézve mindenképp hasznos, ha a király a földművelést pártolja.

Többet ér a kapzsiságnál a józan életöröm

⁹Aki szereti a pénzt, nem elégszik meg a pénzzel; sem a jövedelemmel az, aki szereti a vagyont. Ez is hiábavalóság! ¹⁰Ha szaporodnak a javak, szaporodnak a fogyasztói is; mi haszna van hát belőlük a gazdának? Legfeljebb annyi, hogy szemlélheti. ¹¹Édesen alszik, aki dolgozik, akár keveset, akár sokat eszik; a gazdagot ellenben nem hagyja aludni a jóllakottság. ¹²Van egy fájdalmasan rossz dolog, amit láttam a nap alatt: a gazdája rovására őrizgetett gazdagság. ¹³Az ilyen gazdagság elveszhet valamilyen rossz számítás miatt, és ha fia születik, annak semmi sem marad. ¹⁴Ahogy világra jött anyja méhéből, meztelenül, úgy megy el ismét, ahogy jött; semmit sem kap fáradozásáért, amit magával vihetne. ¹⁵Ez is fájdalmasan rossz dolog, hogy ahogyan jött, ugyanúgy kell elmennie. Mi haszna van céltalan fáradozásából? ¹⁶Hiszen egész életében sötétben eszik, és sok bosszúság, betegség és háborgatás éri!

¹⁷Rájöttem tehát, hogy az a jó és szép, ha az ember eszik, iszik, és élvezi a jót minden fáradozása nyomán, amivel fárad a nap alatt egész életén keresztül, amelyet Isten adott neki, mert ez jutott neki. ¹⁸Ha pedig Isten valakinek gazdagságot és kincseket is adott, és megengedte neki, hogy azt élvezze, kivegye belőle a részét, és örüljön fáradozása eredményének: ez Isten ajándéka. ¹⁹Az ilyen nem sokat gondol élete múlásával, mert Isten megengedi, hogy szívből örvendezzen.

A gazdagság és a tekintély mulandó

6¹Láttam, hogy van egy rossz dolog a nap alatt, amely elhatalmasodhat az emberen: ²Ha Isten valakinek gazdagságot, kincseket és tekintélyt ad, úgyhogy nem hiányzik neki semmi, bármit is kívánna, de Isten nem engedi meg, hogy élvezze azt, hanem idegen ember élvezi, az hiábavaló és fájdalmasan rossz dolog. ³Ha valakinek száz gyermeke születik is, ha sok évig él is, magas kort érve meg, de ha nem tudja élvezni javait, sőt méltó temetés sem jut neki, akkor azt gondolom, hogy jobb az elvetéltnek, mint neki. ⁴Mert az hiábavalóságra jött, sötétben megy el, és nevét sötétség takarja. ⁵Még a napot sem pillantotta meg, nem tudta meg, milyen az, de nyugodtabb sors jutott neki, mint amannak. ⁶Élhet valaki kétezer évig is, ha nem tud gyönyörködni a jóban! Végül is egy helyre kerül mindenki.

⁷Az ember egyre a szájáért fáradozik, de kívánsága csak nem teljesül. ⁸Mert mi előnye van a bölcsnek az ostobával szemben, és a szegénynek azzal szemben, aki tudja, hogyan kell élni az életet? ⁹Többet ér az, amit lát a szem, mint ami után sóvárog a lélek. Ez is hiábavalóság és hasztalan erőlködés.

¹⁰Régtől fogva megvan a neve annak, ami létezik, és tudott dolog a sorsa. Ezért nem szállhat perbe az ember azzal, aki fölötte áll. ¹¹Sok beszéd van, ami csak a hiábavalóságot szaporítja: mi haszna van belőle az embernek? ¹²Mert ki tudja, mi jó az embernek az életben? Hiábavaló életének napjai meg vannak számlálva, árnyékként tölti el azokat. Ugyan ki mondhatná meg az embernek, hogy mi történik utána a nap alatt?

A bölcs mértéktartás megóv a gonosztól

7¹Jobb a hírnév a drága olajnál,
és a halál napja a születés napjánál.

²Jobb olyan házba menni,
ahol gyászolnak,
mint olyanba, ahol mulatnak,
hiszen így lesz vége minden embernek.
Szívlelje meg ezt, aki él!

³Többet ér a bánat, mint a nevetés,
ha a szomorú arc mellett

jobbá lesz a szív.

⁴A bölcssek a gyászolók házára gondolnak,
az ostobák pedig a vigadozók házára.

⁵Jobb a bölcssek dorgálását hallgatni,
mint ha az ostobák énekét hallgatja valaki.

⁶Mert olyan az ostoba nevetése,
mint a tövis ropogása a fazék alatt.
Ez is hiábavalóság!

⁷Az elnyomás oktalanná teszi a bölcsset,
és az ajándék megrontja a szívet.

⁸Jobb valaminek a befejezése,
mint az elkezdése.

Jobb türelmesnek lenni,
mint kevélynek.

⁹Ne bosszankodj föl lelkedben hirtelen,
mert a bosszankodás
az ostobák szívében tanyázik.

¹⁰Ne mondd azt, hogy miért voltak jobbak
a hajdani napok a mostaniaknál,
mert nem bölcs dolog, ha ilyet kérdezel!

¹¹Jó a bölcsesség az örökség mellett,
hasznos azoknak, akik látják a napot.

¹²Mert oltalom a bölcsesség,
akárcsak a pénz,
de hasznos dolog tudni,
hogy a bölcsesség élteti
azokat, akiknek van.

¹³Figyeld meg Isten alkotásait:
ki tudná kiegyenesíteni,
amit ő görbévé tett?

¹⁴A jó napokban élj a jóval,
a rossz napokban pedig lásd be,
hogy ezt is, amazt is Isten készítette
azért, hogy az ember ne találja ki,
mi következik.

¹⁵Sok mindent láttam
hiábavaló életemben:
Van olyan igaz ember,
aki elvész, pedig igaz,
és van olyan bűnös,
aki sokáig él, pedig gonosz.

¹⁶Ne légy fölöttébb igaz,
és ne bölcselkedj fölöslegesen:
miért pusztulnál bele?!

¹⁷Ne légy fölöttébb bűnös,
és ne légy bolond:
miért halnál meg idő előtt?!

¹⁸Jó, ha az egyiket is megragadod,
a másikat sem engeded ki kezedből,

mert az istenfélő ember
minden bajból kikerül.

¹⁹A bölcsesség nagyobb erőssége a bölcsnek,
mint tíz olyan ember,
aki a várost kormányozza.

²⁰Bizony nincs olyan igaz ember a földön,
aki csak jót cselekedne,
és nem vétkezne.

²¹Ne figyelj mindenféle szóbeszédre,
és ne halld meg, ha a szolgád átkoz!

²²Te magad is sok esetről tudsz,
amikor te átkoztál másokat.

²³Mindent megpróbáltam a bölcsességért. Már azt gondoltam, hogy bölcs vagyok, pedig távol voltam tőle. ²⁴Távol van, ami van, és nagyon mélyen: ki tudná megtalálni? ²⁵Amikor rászántam magam, hogy megismerjem, kifürkészem és kikutassam bölcsen a végső következtetést, tudva, hogy az oktalanság bűn, és a tévelygés esztelenség, ²⁶úgy találtam, hogy a halálnál is keserűbb az olyan asszony, aki hasonló a vadászurokhoz: a szíve háló, kezei pedig bilincsek. Aki kedves Isten előtt, az megmenekül tőle, de a vétkes a foglya lesz. ²⁷Lásd, erre jöttem rá – mondja a Prédikátor –, mikor egyik gondolatról a másikra haladtam, hogy megtaláljam a végső következtetést, ²⁸amit még most is keresek, mert nem találtam meg: ezer közül egy igazi embert találtam, de asszonyt nem találtam azok között. ²⁹Lásd, csupán arra jöttem rá, hogy Isten az embereket becsületeseknek teremtette, csakhogy ők mindenféle okoskodásokhoz folyamodtak.

A felsőbbségnek engedelmeskedni kell

8¹Kicsoda elég bölcs,
és ki tudja megmagyarázni a dolgokat?
A bölcsesség derűssé teszi az ember arcát,
és kemény arcvonásai megenyhülnek.

²Szerintem a király parancsát
meg kell tartani,
már csak az Istenre tett eskü miatt is.

³Ne hagyd el őt elhamarkodottan,
ne állj rá semmi rosszra,
mert mindent meg tud tenni, amit akar!

⁴Mert a király szava hatalmas,
és ki mondhatná neki: Mit művelsz?

⁵Aki a parancsot megtartja,
nem ismeri meg a veszedelmet,
mert a bölcs ember tudja,
hogyan eljön az ítélet ideje.

⁶Minden dolognak megvan az ideje,
amikor megítélik,
mivel elhatalmasodott
az emberi gonoszság.

⁷Senki sem tudja, hogy mi fog történni,
mert ki tudná megmondani neki:
mi hogyan lesz?

⁸Az ember nem tudja
hatalmában tartani a szelet,
bezárni sem tudja a szelet,
és senkinek sincs hatalmában
megszabni halálának idejét.
Háború idején nem engednek
szabadságra senkit,
és a bűn nem menti meg azt,
aki elkövette.

Az istenfélelem megvigasztal

⁹Ilyeneket láttam, figyelmemet azokra a tettekre irányítva, amelyeket olyankor követnek el a nap alatt, amikor egyik ember a másik rovására hatalmaskodik. ¹⁰Így láttam, hogy a bűnösöknek temetést rendeztek, amikor meghaltak; de eltávolították a szent helyről azokat, akik becsületesen éltek, és elfelejtették őket a városban. Ez is hiábavalóság!

¹¹Mivel nem ítélik hamarosan a gonosz tettek fölött, azért van tele az emberi szív gonosz indulattal, ¹²úgyhogy a vétkes százszor is követhet el gonosztettet hosszú időn át. De én mégis tudom, hogy az istenfélőknek lesz jó dolguk, mert félik őt. ¹³A bűnösnek azonban nem lesz jó dolga, és élete nem nyúlik hosszúra, mint az árnyék, mivel nem féli az Istent.

¹⁴Van ilyen hiábavalóság is, ami a földön történik: Vannak igazak, akikkel úgy bánnak, mint a bűnösökkel; és vannak bűnösök, akikkel meg úgy bánnak, mint az igazakkal. Azt mondom, hogy ez is hiábavalóság. ¹⁵Ezért az örömet dicsérem, mert nincs jobb dolog az ember számára a nap alatt, mint ha eszik, iszik, és örül, és ez kíséri munkáját egész életén át, amelyet Isten adott neki a nap alatt.

¹⁶Azután arra irányítottam figyelmemet, hogy megismerjem a bölcsességet, szemügyre véve azokat a foglalkozásokat, amelyeket úgy üznek a földön, hogy az embereknek sem éjjel, sem nappal nem szállhat álom a szemére. ¹⁷Úgy láttam, hogy az ember nem képes kiismerni Isten sokféle tettét, azokat a tetteket, amelyek a nap alatt történnek. Az ember ugyan fáradozik azon, hogy kikutassa, mégsem tudja kiismerni. Még ha azt mondja is a bölcs, hogy már tudja, akkor sem képes kiismerni.

Örülj az életnek, míg tart!

9¹Mindezt megfigyeltem, mert tisztán akartam látni mindezt, hogy az igazak és a bölcsék minden munkájukkal együtt Isten kezében vannak. Az ember azt sem tudja, hogy szeretet, vagy gyűlölet vár-e rá: minden előtte van. ²Minden érhet mindenkit. Ugyanaz történhet az igazzal és a bűnössel, a jóval, a tisztával és a tisztátalannal; azzal, aki áldozik és azzal, aki nem áldozik; úgy járhat a jó, mint a vétkes, az esküdöző éppúgy, mint aki fél az eskütől.

³Rossz dolog ez, hogy mindannak során, ami a nap alatt történik, ugyanaz érhet utol mindenkit. Ráadásul az emberek szíve tele van gonoszsággal, és esztelenség van bennük, amíg csak élnek. Végül pedig a halottak közé kerülnek. ⁴Csak annak van reménysege, aki az élők közé tartozik. Többet ér egy élő kutya, mint egy döglött oroszlán. ⁵Az élők annyit tudnak, hogy meg fognak halni; de a holtak semmiről sem tudnak, semmiből sincs hasznuk többé, még az emléküket is elfelejtik. ⁶Szeretetük is, gyűlöletük is, igyekezetük is tovatűnik, és nincs részük soha többé semmiben sem, ami a nap alatt történik.

⁷Azért edd csak örömmel kenyeredet, és idd jókedvvel borodat, mert mindig az volt Isten jóakarata, hogy ezt tedd! ⁸Ruhád legyen mindig fehér, és fejedről ne hiányozzék az olaj!

⁹Élvezd az életet feleségeddel együtt, akit szeretsz, mulandó életed minden napján, amelyet Isten adott neked a nap alatt; mulandó életed minden napján, mert ez jutott neked az életben, és munkád révén, amit fáradsággal végzel a nap alatt. ¹⁰Tedd meg mindazt, ami a kezéd

ügyébe esik és amihez erőd van, mert nem lesz cselekvés, gondolkozás, ismeret és bölcsesség a holtak hazájában, ahová menned kell!

¹¹Azt is láttam a nap alatt, hogy nem a gyorsak győznek a futásban, nem a hősök a harcban, nem a bölcseknek jut a kenyér, nem az értelmeseeknek a gazdagság és nem a tudósoknak a jóindulat, mert mindezek az időtől és a körülményektől függenek. ¹²Nem tudja az ember azt sem, hogy mennyi ideje van még. Ahogyan a halak veszedelmes hálóba kerülhetnek, ahogyan a madarak törbe eshetnek, ugyanúgy jutnak kelepcébe az emberek is, ha hirtelen rájuk szakad a veszedelem ideje.

Többet ér a bölcsesség, mint a fegyver

¹³Ilyen bölcsességet is láttam a nap alatt, és nagyon rám nehezedett: ¹⁴Volt egy kicsiny város, kevés lakóval. Megtámadta azt egy nagy király, körülvette, és ostromműveket épített vele szemben. ¹⁵De akadt benne egy szegény bölcs, aki bölcsességével megmentette a várost. Az emberek azonban nem törődtek tovább azzal a szegény emberrel. ¹⁶Akkor ezt mondtam: Többet ér a bölcsesség a hatalomnál, de a szegények bölcsességét mégis megvetik, és nem hallgatnak beszédükre.

¹⁷A bölcsek nyugodt szavaira kell inkább hallgatni, mint annak a kiabálására, aki az ostobák között uralkodik.

¹⁸Többet ér a bölcsesség a harci eszközöknél; egyetlen vétkes sok jót pusztíthat el.

A bölcs és az ostoba magatartás eredménye

10¹Egy döglött légytől bűdös lesz és megerjed a kenőcskészítő olaja; egy kis ostobaság hatásosabb a bölcsességnél és a tisztességnél.

²A bölcs ember gondolatai a jóra, az ostoba gondolatai a rosszra irányulnak.

³Akármerre jár is az ostoba:

Öbelőle hiányzik az ész, mégis azt gondolja, hogy mindenki más az ostoba.

⁴Ha az uralkodó haragra lobban ellened, ne hagyd el helyedet, mert a higgadtság nagy vétkeket akadályoz meg!

⁵Láttam, hogy van olyan rossz dolog is a nap alatt, amely a hatalmasok tévedéséből következik:

⁶az ostobák nagy méltóságra kerülnek, az érdemesek pedig alacsony sorsra jutnak.

⁷Láttam rabszolgákat lóháton ülni, és fejedelmeket gyalog jární, mintha rabszolgák volnának.

⁸Aki vermet ás, beleesik abba, és aki lerontja a kökerítést, azt megmarja a kígyó.

⁹Aki követ fejt, megsértheti magát,

és aki fát hasogat, veszedelemben forog.

¹⁰Ha kicsorbul a vas,
és nem köszörülük ki,
akkor több erőt kell kifejteni.

A helyesen alkalmazott bölcsesség a hasznos!

¹¹Ha megmar a kígyó,
mielőtt megbűvölték,
semmit sem ér aztán
a kígyóbűvölő tudománya.

¹²A bölcs embert kedvessé teszik
saját szavai,
az ostobát pedig
saját szája teszi tönkre.

¹³Beszédének a kezdete butaság,
és a vége szörnyű ostobaság.

¹⁴Az ostoba szaporítja a szót,
pedig nem tudja senki,
hogymi fog történni.

Ki is tudná megmondani,
hogymi hoz a jövő?

¹⁵Az ostobát úgy kifárasztja a munkája,
hogymi a városba sem tud bemenni.

¹⁶Jaj neked, ország, ha királyod gyermek,
és vezetőid már reggel lakomáznak!

¹⁷Boldog vagy, ország,
ha királyod nemes ember,
és vezetőid a rendes időben étkeznek,
önuralommal és nem részegeskedve!

¹⁸Ha rest az ember,
megrozkad a gerenda,
és ha ölbe teszi a kezét,
csöpög a háztető.

¹⁹Mulatság kedvéért rendeznek lakomát,
és vidámmá teszi az életet a bor,
de pénz kell mindehhez!

²⁰Még gondolatodban se átkozd a királyt,
és hálószobádban se átkozd a gazdagot!
Mert az égi madár is elviszi a szót,
és a szárnyas állat is elárulja a beszédet!

11 ¹Osztogasd bő kézzel kenyeredet,
mert idő múltával visszanyered azt!

²Oszd el hét- vagy nyolcfele is,
mert nem tudod, milyen csapás
érheti a földet!

³Ha megtelnek a fellegek,
esőt hullatnak a földre.
Ha ledől a fa, akár délre, akár északra,

ugyanazon a helyen marad, ahová ledőlt.

⁴Aki mindig csak a szelet figyeli, nem vet,
és aki csak a fellegeket lesi, nem arat.

⁵Ahogy nem ismered a szél útját,
vagy a csontok formálódását
a terhes asszony méhében,
éppúgy nem ismered Isten munkáját,
aki mindent alkotott.

⁶Reggel fogj a magvetéshez,
és ne pihentesd a kezéd este sem,
mert nem tudod, melyik sikerül: ez, vagy amaz,
vagy mind a kettő egyaránt jó lesz.

⁷Édes a világosság,
és jó látni szemünkkel a napot.

⁸Azért ha sok évig élhet az ember,
örüljön mindig,
de gondoljon arra,
hogymeg sok sötét napja is lesz,
és ami következik,
az mind hiábavalóság!

Féld Istent, mert ítélőszéke elé kerülsz!

⁹Örvendezz, ifjú, míg fiatal vagy,
légy jókedvű ifjúságod idején,
és élj szíved vágya szerint,
ahogy jónak látod!

De tudd meg, hogy mindezekért
Isten megítél téged!

¹⁰Távolítsd el szívedből a bosszúságot,
és tartsd távol magadtól a rosszat,
mert az ifjúkor és a fiatalság mulandó!

12¹Gondolj Teremtődre ifjúságod idején,
míg el nem jönnek a rossz napok,
és el nem érkeznek azok az évek,
melyekről ezt mondod:

nem szeretem őket!

²míg el nem sötétedik a nap világa
meg a hold és a csillagok,
és újra felhők nem érkeznek az eső után.

³Akkor reszketni fognak a ház őrei,
támolyognak az erős férfiak;
megállnak az őrlő lányok,
mert kevesen vannak,
és elhomályosulnak az ablakon kinézők.

⁴Bezárulnak az utcára nyíló ajtók,
elcsendesül a malom zúgása.

Fölkelnek a madárszóra is,
és elhalkul minden énekszó.

⁵Még egy kis emelkedőtől is félnek,

és ijedeznek az úton.
 A mandulafa kivirágzik,
 a sáska nehezen vonszolja magát,
 és mit sem ér a fűszer,
 mert elmegy az ember örök otthonába,
 és az utcán körös-körül siratók járnak.
⁶Végül elszakad az ezüstkötél,
 összetörik az arany pohár,
 a korsó eltörik a forrásnál,
 és a kerék belezuhan a kútba.
⁷A por visszatér a földbe,
 olyan lesz, mint volt,
 a lélek pedig visszatér Istenhez,
 aki adta.

⁸Igen nagy hiábavalóság, mondja a Prédikátor, minden hiábavalóság!

⁹Bölcs volt a Prédikátor, és azonfelül a népet is tanította ismeretre. Gondolkodott, kutatott, és sok példabeszédet szerzett. ¹⁰Igyekezett a Prédikátor arra, hogy értékes mondásokat találjon, és őszintén leírta az igaz mondásokat. ¹¹A bölcsök szavai olyanok, mint a tüskék, és azoknak gyűjteménye olyan, mint az egymás mellé levert cövekek, amelyek egy Pásztortól valók.

¹²Ezekon felül, fiam, fogadd meg az intést: A sok könyv írásának nincs vége, és a sok gondolkodás elfárasztja a testet. ¹³Mindezt hallva a végső tanulság ez: Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert ez minden embernek kötelessége! ¹⁴Mert Isten megítél minden tettet, minden titkolt dolgot, akár jó, akár rossz az.